

Heksloot nieuws

Jaargang 40 - Voorjaar 2025

40 jaar

Het Hekslootnieuws is een uitgave van de Vereniging Behoud de Hekslootpolder

REDACTIEADRES
redactie@hekslootpolder.nl

SECRETARIAAT
secretariaat@hekslootpolder.nl

LEDENADMINISTRATIE
Obistraat 91, 2022 CJ Haarlem
ledenadministratie@hekslootpolder.nl

BANKREKENINGNUMMER
NL98 TRIO 0320 0897 38

VOORZITTER
Martin van de Pavert
voorzitter@hekslootpolder.nl

REDACTIE
Peter Davids
Kerstin de Haan
Peter van der Mark
Nel Pronk

VORMGEVING
Willem Hamers

DRUK/VERZENDING
Drukkerij Gravé
3962 MC Wijk bij Duurstede
Oplage: 1.000 ex.

AAN DIT BLAD WERKTEN MEE
Tom van den Boomen
Wiebe Boomsma
Peter Davids
Matthijs Duivenvoorden
Ton van Eeken
Kerstin de Haan
Fred Hopman
Andries Kamstra
Dick Kortekaas
Martha van der Lem
Patrick Meijer
Martin van de Pavert
Gerard Steentjes
Johan Stuart
Marjolein Verdam

FOTO OMSLAG
Willem de Voogt (Grutto)
Diverse fotografen (collage)

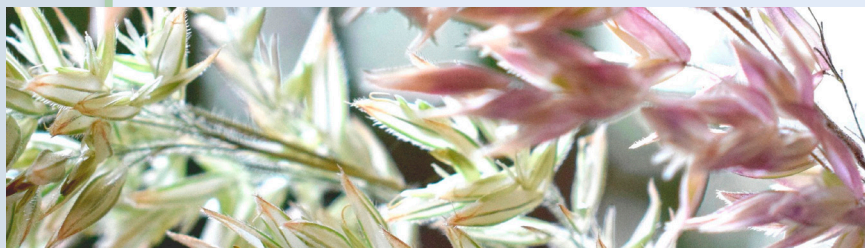
Bezoek ook onze site
www.hekslootpolder.nl

Inhoud

2 Colofon en inhoudsopgave

3 Van de voorzitter

4 Veertig jaar actievoeren: van open ruimte klaar voor bebouwing naar ecologische hotspot

gestreepte witbol

7 Handen-uit-de-Mouwen

8 De ecologisch beheerde landjes in de Heksloot polder: voorzichtig in beweging

10 Weidevogelparadijs onder druk

12 Veertig jaar vogels tellen in de Hekslootpolder 1985-2025

14 Een fantastisch uitzicht

16 Boerenleven in de Hekslootpolder

18 Oproep Visseninventarisatie

19 Heksloot ode

20 Zeldzaamheden in de polder

22 Jaarrondvogeltellingen

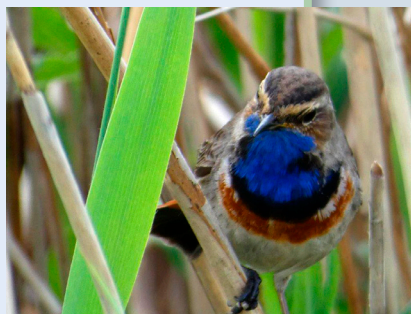
23 Kunst over de Heksloot

24 Kleine buur: Landje van Gruijters

26 Noord Akendam in de jaren '50

27 Vogelhospitaal in de Hekslootpolder

28 Natuurnieuws

blauwborst

Van de voorzitter

► De Vereniging Behoud de Hekslootpolder bestaat dit jaar 40 jaar! Daarom heeft dit feestelijke Hekslootnieuws vooral betrekking op ons jubileum.

► De bestuursleden van het eerste uur hebben goed werk verricht: zij zagen de gevaren die de Hekslootpolder bedreigden en wisten met heldere rapportages het belang van het gebied aan te geven. Opeenvolgende besturen moesten weer andere bedreigingen pareren. Heel veel acties, boeken, vergaderingen en rapportages volgden. Op de website en in boeken zijn veel van die acties beschreven en in dit extra dikke jubileumnummer besteden we extra aandacht aan al die acties.

► In veel van die acties was het wij tegen zij, onze vereniging tegen de gemeente en andere instanties. Dat is gelukkig veranderd: tegenstanders werden medestanders. Gebroederlijk vergaderen we met de gemeente, Spaarnelanden, Landschap Noord-Holland, Recreatie Noord-Holland, Natuurverenigingen en de boeren in de Hekslootpolder. Het is een succesvol gebied van iedereen geworden; vechten is veranderd in participeren, meepraten en meedenken over de kern en de randen van het Hekslootgebied.

► Onze werkzaamheden voor het gebied zijn daardoor ook veranderd. Actievoeren komt niet meer op de eerste plaats. Onze

vrijwilligers, waaronder menig bestuurslid, zijn actief bezig om met ecologisch beheer de biodiversiteit van de polder te verhogen. Wat in al die 40 jaar niet veranderd is, is het maken van rapportages en het frequent inventariseren van de vogelstand en de flora, zodat aangetoond wordt hoe belangrijk de Hekslootpolder is.

► We hebben een gemotiveerd bestuur en veel vrijwilligers die zich inzetten voor de Hekslootpolder. Ik ben ze dankbaar voor de tijd die ze aan het gebied en de vereniging besteden. Zonder hen kunnen we niet verder. Datzelfde geldt voor ons ledenbestand. Het aantal leden bepaalt in hoge mate hoe serieus je genomen wordt, maar natuurlijk ook hoeveel geld er binnenkomt. De laatste jaren hebben we veel geld geïnvesteerd in natuurbeheer en dit jaar komt er een nieuwe website die hoognodig is. De website – en e-mail – is tegenwoordig de kern van alle communicatie. De site is ook de plek waar we onze historie kunnen terugvinden. De boeken zijn niet meer op voorraad; die staan in de boekenkasten van de leden. Met die investeringen hebben we de vereniging weer toekomstbestendig gemaakt en kunnen we de grote uitgaven voorlopig stoppen.

► We hopen dat het aantal leden blijft groeien, want zij vormen de vrijwilligers en de bestuursleden met de motivatie om bedreigingen aan te pakken. U blijft

belangrijk voor de Hekslootpolder, ondanks het gegeven dat de bedreigingen zijn afgenomen. Er kan in de toekomst altijd nieuw gevaar opdoemen voor onze mooie polder, maar dan zal onze vereniging laten zien wat een rijk vogelgebied het is, met ruimte voor ontspanning aan de randen, met biodiversiteit, waar flora, fauna en insecten tot bloei komen en waar we met gepaste trots naar kunnen kijken. De Hekslootpolder, ons gebied. Al 40 jaar.

► *Denkt u er nog aan om uw e-mailadres door te geven? Bedankt.*

Martin van de Pavert

Foto onder: Martin van de Pavert

Veertig jaar actievoeren: van open ruimte klaar voor bebouwing naar ecologische hotspot

Auteur: Martha van der Lem

In dit Hekslootnieuws dat ter ere van het veertigjarig bestaan van de vereniging uitkomt, neem ik u in vogelvlucht mee naar een aantal acties, die we de afgelopen jaren gevoerd hebben om onze mooie polder groen te houden. Het is onmogelijk om alle acties en politieke strubbelingen te benoemen. Op onze website vindt u een uitgebreid overzicht van al die gebeurtenissen.

Niet alleen roepen wat je niet wilt, maar aangeven wat je wel wilt

Eind 1984 valt bij de bewoners van de Vondelweg een brief in de bus waarin wordt gewaarschuwd voor plannen van de gemeente Haarlem om 1.700 huizen te bouwen in de Hekslootpolder. Het is de eerste in een lange reeks brieven en pamfletten die de bewoners aansporen actie te voeren om de Hekslootpolder te behouden. Niet alleen buurtbewoners, maar ook mensen uit de milieubeweging raken bij de zaak betrokken. De actiebereidheid en de saamhorigheid zijn groot, handtekeningen tegen de bouwplannen worden verzameld en inspraak geëist. Om sterker te staan wordt op 2 april 1985 de Vereniging Behoud de Hekslootpolder opgericht. Het pas gekozen bestuur spreekt de profetische woorden uit dat de vereniging nog lang actief zal moeten blijven voordat er met een gerust hart gezegd kan worden dat de polder de polder blijft. De vereniging zet als doelstelling: “Het in stand houden van de Hekslootpolder als open gebied met behoud en verbetering van de milieu ecologische

waarden” in haar statuten. Daarnaast blijft: “Niet alleen roepen wat je niet wilt, maar aangeven wat je wel wilt” tot op heden een belangrijk motto van de vereniging.

Een open ruimte, klaar om te bebouwen

Direct na de oprichting inventariseren vrijwilligers van de vereniging vogels en planten en schrijven het rapport “Het natuurlijk milieu van de Hekslootpolder”. Alleen zeggen dat de Hekslootpolder zo mooi is en dat er daarom niet gebouwd mag worden, is niet genoeg om de polder bij beleidsmakers op de kaart te zetten. Zij zien de Hekslootpolder slechts als het Vondelweggebied, een open ruimte klaar voor bebouwing. Door het rapport aan te bieden aan de Haarlemse politiek, wordt een eerste stap gezet naar verandering van deze visie. Om de Hekslootpolder onder de aandacht van publiek en bestuurders te brengen en te houden zijn leden van de vereniging op verschillende terreinen actief. Sommigen worden experts in

lezingen gehouden en Haarlemse ambtenaren en raadsleden uitgenodigd voor excursies door de polder.

Contouren aan de stadsrand

Verenigingsleden schrijven het inrichtingsplan “Contouren aan de stadsrand”. Met dit rapport in de hand gaat het bestuur het gesprek aan met gemeentelijke, provinciale en landelijke instanties. Vanaf dit moment wordt de vereniging niet meer gezien als protesterende partij, maar als een volwaardige gesprekspartner. Publicitair werkt het ook. Haarlems Dagblad spreekt over de Hekslootpolder met tussen haakjes (ook wel bekend als Vondelweggebied). Dankzij de inspanningen van de vereniging is het Vondelweggebied Hekslootpolder geworden. De vereniging overlegt met het Recreatieschap, de Provincie en de Gemeente. Hierdoor kan vooraf invloed uitgeoefend worden op de besluitvorming in plaats van achteraf. Ook met andere natuurverenigingen wordt nauw samengewerkt en met de boeren in de Hekslootpolder maakt de vereniging afspraken over weidevogelbescherming. Deze samenwerking levert het predicaat ‘Vrij Vogelreservaat op’. Een belangrijke stap naar erkenning

Nico de Haan onthult "vrij vogelreservaat"

het lezen van bestemmingsplannen en bouwplannen, anderen verzinnen de ene na de andere publiciteitsstunt. Tienduizenden folders worden verstuurd, ansichtkaarten gedrukt en op markten uitgedeeld. Overal worden

van de Hekslootpolder als belangrijk natuurgebied.

Haarlemse Milieuprijs

Erkenning komt ook in de vorm van een prijs die is ingesteld door de Gemeente-

raad: “De Haarlemse Milieuprijs”. De jury noemt de Vereniging Behoud de Hekslootpolder een prachtig voorbeeld van participatie door burgers, zonder ondersteuning van de overheid. Helaas zorgt dit er niet voor dat de Hekslootpolder uit de gevarezone raakt. De Gemeente heeft plannen voor een Vondelbrug over het Spaarne met toeleidende wegen door de Hekslootpolder. Gealarmeerd start de vereniging nieuwe acties door een gepeperde brief aan de gemeente te sturen met bezwaren tegen deze plannen. Gelukkig hebben de vele leden van de vereniging gezorgd voor een goed gevulde “oorlogskas”, zodat op alle fronten actie gevoerd kan worden. Alles wordt uit de actiekast getrokken, folders verspreid, nieuwe leden geworven, er gaan brieven naar de krant en een belangrijk rapport wordt geschreven: “De Hekslootpolder een afronding”.

Stop de Vondelbrug

Steeds meer Haarlemse bewoners raken gealarmeerd door de plannen. Met steun van de Vereniging Behoud de Hekslootpolder richten zij de actiegroep “Stop de Vondelbrug” op. Een estafette van ingezonden brieven met argumenten tegen de brug zorgt ervoor dat de Vondelbrug wekenlang onderwerp is in de rubriek “Schrijvende Lezers” van het Haarlems Dagblad. De vereniging zorgt voor spandoeken met teksten als “Vondelbrug een brug te ver” en “Vondelbrug nee” die langs de Vondelweg worden geplaatst en verspreidt vijfduizend affiches in Haarlem-Noord. Bewoners hangen het affiche met de tekst: “Wij willen geen Vondelbrug” massaal voor hun raam. Bij het aanbieden van handtekeningen aan de wethouder wordt een maquette van de Hekslootpolder, met daarin de Vondelbrug aan roze ballonnen op de Grote Markt in de lucht opgelaten. Deze acties leveren veel positieve publiciteit op, maar helaas niet het definitief afblazen van de plannen.

Handen af van de Hekslootpolder

Naast de plannen voor de aanleg van een brug, hebben de gemeente en de provincie het idee om langs de Haarlemse stadsranden te gaan bouwen. Een groot deel van die woningen is in de Hekslootpolder gepland. Daarnaast wordt ook binnen de Gemeente nagedacht over de aanleg van een vierbaans Oostelijke Randweg. In geen enkel plan wordt rekening gehouden met het waardevolle natuurgebied, het inrichtingsplan of het karakter van Haarlem-Noord en haar bewoners. Een nieuw raamaffiche, nu met de tekst: “Handen af van de Hekslootpolder” hangt weer overal voor de ramen. De politiek kan er niet om heen: een groot deel van de Haarlemmers wil dat de Hekslootpolder met rust gelaten wordt!

Lobbyen, lobbyen en nog eens lobbyen

Toch blijven de Vondelbrug en de Oostelijke Randweg op de agenda van diverse politieke partijen staan. Tijd voor de vereniging om voor de zoveelste keer te gaan lobbyen bij de Haarlemse politiek. Leden van het bestuur trekken bij diverse commissievergaderingen aan de bel om de belangen van natuur, milieu en van de bewoners in Haarlem-Noord onder de aandacht te brengen. Raadsleden worden uitgenodigd voor een excursie door de Hekslootpolder. Het blijkt dat het merendeel van de raadsleden nooit in de Hekslootpolder is geweest. Voor de raadsleden vormt de excursie een grote ontdekkingsreis vlak bij huis. Zij

zien voor het eerst lepelaars, kieviten op het nest en jonge grutto's door het gras scharrelen. Tijdens de wandeling worden pittige discussies gevoerd en een enkele fervente voorstander van de aanleg van de brug stelt zijn mening na kennismaking met de polder bij en spreekt zich uit tegen de Vondelbrug en een verbreding van de Vondelweg. Helaas blijven nog voldoende voorstanders over en actie blijft geboden.

Hekslootpolder, Ja Natuurlijk

De vereniging sluit zich aan bij de campagne “Trek de Groene Grens”, een initiatief van Milieu Defensie. Met flyers en persberichten worden mensen

Actiegroep Vondeltracé Née organiseert:

TENTOONSTELLING HEKSLOOTPOLDER JA, NATUURLIJK

Dé kans om alles over de Hekslootpolder te weten te komen:

- de natuur
- de plannen
- de alternatieven

Met uw bezoek steunt u het behoud van dit unieke natuurgebied!

Kinderen kunnen meehelpen aan een grote tekening die aan de gemeente Haarlem zal worden aangeboden

ZATERDAG 15 EN ZONDAG 16 JANUARI
12.00 TOT 17.00 UUR, GEBOUW VOLKSTUINEN
(tegenover woonboot Spaarndamseweg 123)

De toegang is gratis

opgeroepen om op symbolische wijze, met een groen lint, een grens rond de Hekslootpolder te trekken. Meer dan honderd mensen, gewapend met protestborden verzamelen zich aan de rand van de polder en vormen samen die grens. Leden van de vereniging versturen ansichtkaarten met afbeeldingen van de Hekslootpolder, met een persoonlijke tekst naar raads- en collegeleden. Deze emotionele oproepen om de Hekslootpolder groen te houden hebben een grote impact. Binnen de gemeentepolitiek begint steeds meer door te dringen hoe belangrijk de Hekslootpolder voor een groot deel van de Haarlemse bevolking is.

De vereniging organiseert de tentoonstelling: “Hekslootpolder, Ja Natuurlijk”, die door meer dan 400 mensen wordt bezocht, waaronder de burgemeester, wethouders, ambtenaren en raadsleden. Er zijn foto’s en films over de polder te zien en er staat een maquette van de polder, het Spaarne en de geplande oeververbindingen. De burgemeester ontvangt handtekeningen, kindertekeningen en de bundel ‘Vrij Schootsveld’, met gedichten over de Hekslootpolder. In zijn dankwoord spreekt de burgemeester zijn bewondering uit over de manier waarop de acties tegen het Vondeltracé zijn gevoerd. Volgens hem kunnen de spandoeken in de wilgen worden gehangen, want hij weet zeker dat er geen brug door de Hekslootpolder komt.

De Zilveren Maanprijs

Na zoveel jaren strijd weten de actievoerders wel beter. De spandoeken blijven onder handbereik. En dat is nodig, want het ene gevaar is nog niet succesvol gepareerd of andere aanvallen op de polder worden door de Gemeente in de stijgers gezet. Een Vondeltunnel die uitkomt in de polder, bruggen in verschillende varianten dwars door de polder en nieuwe ideeën om huizen in de polder te bouwen, passeren de revue. Elke nieuwe bedreiging wordt door leden van de vereniging gepareerd door de politiek aan te blijven spreken. De verantwoordelijke wethouder krijgt een aquarel van een vlucht ganzen boven de Hekslootpolder aangeboden, met het dringende verzoek het schilderij in zijn werkkamer te hangen zodat het kunstwerk hem tijdens zijn werk steeds aan de Hekslootpolder herinnert. Dat deze manier van actievoeren gewaardeerd wordt, blijkt als De Vereniging Behoud de Hekslootpolder de provinciale “Zilveren Maan Prijs” wint. De jury prijst de constructieve en creatieve manier waarop de vereniging aandacht vraagt voor de bescherming van de Hekslootpolder en beleidsmakers heeft

doordrongen van de noodzaak om de polder te behouden. Daarnaast benadrukt de jury dat de vereniging door de inzet van verschillende activiteiten een zeer breed draagvlak voor het behoud van de polder heeft gecreëerd, zowel onder milieuorganisaties, als onder medeburgers en politici.

Vogelbeschermingsgebied met hoge natuurwaarden

Een andere manier om de Hekslootpol-

der op de kaart te zetten, was het idee van een aantal bestuursleden om het Vogelhospitaal naar de Hekslootpolder te laten verhuizen. Een ontwikkelaar die stallen in de polder bezat en waarvan niet duidelijk was wat zijn plannen daarmee waren, werd door hen benaderd. Het lukte uiteindelijk om samen met de Gemeente en het Recreatieschap het Vogelhospitaal in de Hekslootpolder te vestigen, waaruit regelmatig herstelde vogels in de polder worden uitgezet. Ook blijft de vereniging de polder onder de aandacht houden door het fotoboek “Gezien de Hekslootpolder” uit te brengen en uit te reiken aan Haarlemse politici.

Al het positieve, creatieve en constructieve actievoeren van de Vereniging Behoud de Hekslootpolder heeft uiteindelijk resultaat. Na jarenlang gesteggel over verschillende varianten van bruggen en tunnels wordt door de Gemeente gekozen voor een brug die ten zuiden van de Hekslootpolder op de Waarderpolder aansluit. De gemeente stelt nadrukkelijk dat de Hekslootpolder

op geen enkele manier door de nieuwe oeververbinding mag worden aangetast en erkent de polder als vogelbeschermingsgebied met hoge natuurwaarden, waar de ecologische ontwikkeling voorop staat. De Hekslootpolder wordt door de Gemeente niet meer gezien als de optelsom van een aantal weilanden, maar een gebied dat voor veel mensen te belangrijk is om aan infrastructuur of huizen op te offeren.

Ecologische hotspot

In de loop der jaren neemt actievoeren steeds vaker de vorm aan van samenwerken. Wanneer de Gemeente Haarlem besluit dat ze de onderdruk staande weidevogelstand in de Hekslootpolder wil verbeteren, nodigt ze de vereniging uit om samen dit ambitieuze weidevogelplan uit te voeren. Elektrische vossenrasters, die de weidevogels moeten beschermen, worden gezamenlijk door de Vereniging Behoud de Hekslootpolder en door de Gemeente gefinancierd en ook het onderhoud wordt samen uitgevoerd. Dat de Gemeente vol inzet om de polder te beschermen is te zien aan de manier waarop het deel van de Spaarnedamseweg dat langs de Hekslootpolder loopt opnieuw wordt ingericht. Bij deze werkzaamheden houdt de Gemeente voor honderd procent rekening met de natuurwaarden van de Hekslootpolder. De Gemeente noemt de polder de ecologische hotspot van Haarlem, waarvan de ecologische kwaliteit behouden moet worden en zo nodig moet worden versterkt. Na veertig jaar heeft de Gemeente Haarlem het uitgangspunt dat de vereniging bij haar oprichting in haar doelstelling opnam, overgenomen. En dat is iets waar iedereen die de afgelopen veertig jaar betrokken is geweest bij het behoud van de Hekslootpolder trots op mag zijn.

vogelhut
oeverwaluwand
broedgelegenheid voor bergeenden
vogelkijkpunt
kempaanplasje

Foto's: Gerda Ariese en Archief vereniging

Handen-uit-de-Mouwen

Veel leden steken de handen uit de mouwen. Eigenlijk geldt dit wel voor alle actieve leden van onze vereniging en niet alleen maar voor de Natuurwerkdagen.

Denk maar aan het bestuur, de redactie van het Hekslootnieuws, de jaarrondvoertellers, de jaarlijkse broedvogelmonitoring, de weidevogelcoördinator met de boeren en de ledenwervers met de informatiekraam. Zeker 40 actieve leden die de vereniging draaiend houden, ons van informatie voorzien, het benodigd onderhoud in de Hekslootpolder verzorgen, contacten houden met het IVN, Vogelwerkgroep ZK, Het Recreatieschap Spaarnwoude, gemeente Haarlem, Landschap Noord-Holland etc. Héél belangrijk is ook het op peil houden van het ledenaantal en het werven van actieve leden voor een gezond verenigingsleven. Dus laat van je horen wanneer je ook jouw handen uit de mouwen wilt steken. Meld je aan via secretariaat@hekslootpolder.nl.

Foto: Peter Davids

De ecologisch beheerde landjes in de Hekslootpolder: voorzichtig in beweging

Auteur: Dick Kortekaas

Het begon met ergernis! Ergernis over het klepelen van de bermen langs het fietspad parallel aan de Vondelweg. Ik had daar al meerdere keren over geklaagd bij Recreatieschap Spaarnwoude. Zeker aan de westkant van het pad is er een ruigte van zeer algemene planten, die naar mijn mening interessanter zou worden bij een ander beheer.

Ecologisch beheer

Toen dook Rein Leguyt op, destijds ecooloog bij Natuurlijke Zaken. Die meende dat daar op die grond een ander beheer niet zoveel zou veranderen als ik zou willen, maar dat hij andere stukjes grond in de Hekslootpolder wist waar met ecologisch beheer meer potentie was. Dat leidde tot drie gebiedjes: een aan de Vondelweg (A) vanaf 2020, en twee aan de Spaarndamseweg (B+C) vanaf 2021 in beheer genomen. Het eerste is vooral in de winter nat, de andere twee blijven deels nat tot in de zomer, tot zelfs jaar-rond, wat tot bijzondere, moerasachtige plantengemeenschappen leidt.

Onontgonnen plekken

Langs de Spaarndamseweg waren plekken waar ik toen nog nooit geweest was, die ik tot dan alleen vanaf de weg had bekeken. Veel riet, leuk voor broedvogels, dacht ik altijd. Ik liep er met Rein in – laarzen noodzakelijk – en zag een keur aan planten tussen het riet: Penningkruid bijvoorbeeld en Zompvergeetmijniet en Moeraswalstro. Ik had voordien geen idee

gestreepte witbol

gehad dat je er dat aan kon treffen, en begon er wel zin in te krijgen. Hoe het kwam, kwam het, maar ik werd inventariseerder van de planten op de drie landjes. Eind 2023 is daar een vierde landje bij gekomen (D) naast de volkstuinten, dat al een tijd lang door Stichting Ecologisch Beheer Haarlem werd beheerd en waar dus al een prachtige vegetatie aanwezig was. En hoewel het halverwege 2024 ontoegankelijk werd door de renovatie van de weg, was toch al duidelijk geworden dat het om een parel in de Heksloot ging.

Vijf jaar inventariseren

Ik heb dus vijf jaar geïnventariseerd, en er vijf jaar heerlijke uurtjes beleefd. De inventarisatie is van belang om te zien welke veranderingen er door het ecologisch beheer optreden. Het gaat om diversiteit, niet alleen aan soorten, maar ook aan plantengemeenschappen: dat wil zeggen het verband van planten in een bepaald gebied. Per gebied was ik er, vijf keer per jaar, al fotograferend zo'n anderhalf, twee uur en kwam met het moeilijkste materiaal thuis om daar nog eens uren door te brengen om de determinatie verder rond te krijgen. Vooral de grassen en de zeggen hebben wel eens hoofdbrekens gekost, temeer daar nogal wat materiaal niet tot bloeien kwam door het maaien, en het spul dus vegetatief

(niet bloeiend en niet vruchtdragend) op naam gebracht moest worden.

Vrijwilligers

Het werk is nu overgenomen door nieuwe inventariseerders, die er zeker zoveel genoeg zullen beleven. Maar het grootste en zwaarste werk wordt al die jaren verricht door de vrijwilligers, die, ik weet niet hoe, in die natte boel maaien en het maaisel afvoeren. Ook dat schijnt erg leuk te zijn. Waarom zouden ze het anders doen? Ja, om de natuur een boost te geven, maar dat zal een deel van het plezier zijn. (Wie dat plezier graag mee wil beleven is van harte welkom!)

Geduld

Dat veranderingen door het beheer niet vlug zullen gaan, daar waren we voor gewaarschuwd. Kijkend naar het landje naast de volkstuinten, waar bijvoorbeeld Orchideeën bloeien, Kale Jonker, Grote Ratelaar, Egelsboterbloem en Echte Koekoeksbloem, dat zouden we op de andere terreinen natuurlijk ook graag willen. Daar is geduld voor nodig, want al zijn er veranderingen bespeurbaar, de natuur heeft toch zijn eigen tempo. En nog steeds komen er bakken stikstof uit de lucht, die het proces tegenwerken. Op het landje aan de Vondelweg (het Landje van Scheytbrug) is tot nu toe de

belangrijkste verandering dat de hoge ruigte die we vijf jaar geleden aantroffen voor een groot deel overgegaan is in een lagere beplanting. Het zijn nog steeds algemene soorten, maar we zien toch een gemeenschap ontstaan die de basis kan zijn van verandering. Riet wordt Ruige Zegge en Gestreepte Witbol. Er is Man-nagras en Getand Vlotgras tevoorschijn gekomen om maar iets te noemen. Wat niet meehelpt – en dat geldt ook voor het landje naast de volkstuinten – is de manier van slootschonen, waarbij de voedselrijke bagger op de kant belandt. Je ziet dan ook dat daar het hardnekkigst Riet en Brandnetel groeien. Als daar geen oplossing voor komt is het dweilen met de kraan open.

Landjes van Rein

Op de landjes van Rein is al meer ontwikkeling te zien. Ook daar is nog veel ruig spul, zoals Riet en Haagwinde, maar we zagen daar ook Pinksterbloem verschijnen, en Echte Koekoeksbloem, Kale Jonker, Moerasmuur, en Moerasrolklaver. En ook bijvoorbeeld Egelboterbloem, al is het nog niet veel, en het Blauw Glidkruid waar ik al eens over geschreven heb in dit blad. Valeriaan was er al ruim aanwezig. We wachten nog op soorten als Dotterbloem. Sommige soorten, zoals Kale Jonker en Rolklaver, trekken veel insecten, waaronder diverse soorten bijen en dag- en nachtvlinders. Ze bezoeken de bloemen of gebruiken de plant als waardplant, het Icarusblauwtje bijvoorbeeld. De verandering houdt dus niet op bij de flora.

Rijkere polder

Kortom, de arbeid van de vrijwilligers wordt beloond, al gaat het niet met sprongen. De Heksloot wordt weer rijker. Al hoop ik dat niet de Veldlathyrus langs de Spaarndamseweg verdwijnen zal door de renovatie, en al hoop ik dat de oever langs het fietspad in de toekomst gemaaid zal worden in plaats van geklepeld, maar dat valt buiten het bestek van dit artikel.

Foto's: Alie Nijendaal, K.J.Koedijk

Weidevogelparadijs onder druk

Auteur: Andries Kamstra

Onze mooie polder tussen Haarlem-Noord en Spaarndam is de laatste plek in de Gemeente Haarlem waar onze nationale vogel de grutto nog broedt. Ook de andere typische weidevogels als kievit, tureluur, slobend en graspieper broeden er in redelijke aantallen. Scholeksters zijn elk voorjaar aanwezig, maar komen zelden tot broeden. De zomertaling wordt regelmatig als broedvogel geregistreerd.

Minder broedvogels

Niets aan de hand, zou je zo zeggen, maar niets is minder waar. De aantallen broedvogels waren tot het eind van de vorige eeuw vele malen hoger en er moet nu een grote inspanning gepleegd worden om datgene te behouden wat er nu is. Hoe is dat zo gekomen?

Op veel plekken in Nederland is door intensivering van de veehouderij het land ongeschikt geworden voor weidevogels door ontwatering, vroege maaidata en zware eenzijdige grasgroei. Deze ontwikkeling is grotendeels aan de Hekslootpolder voorbijgegaan. Veel percelen liggen onder het peil van het boezemwater en zijn in de winter en het voorjaar te nat om te bewerken. Maaidata zijn relatief laat en de grasmat wordt nooit vernieuwd en bestaat uit oud en relatief kruidenrijk gras. De vijf boeren die actief zijn in de polder doen vrijwel allemaal mee met agrarisch

natuurbeheer, wat inhoudt dat ze een onkostenvergoeding ontvangen voor nestbescherming, uitgesteld maaien en aanleg van plasdras.

Predatie door vossen

Een factor die wel sterk is veranderd is de predatiedruk op nesten en kuikens, met name door vossen. Vossen zijn in de jaren zestig in de duinstreek geïntroduceerd en hebben zich sterk uitgebreid over laag-Nederland. Weidevogels zijn gevoelig voor predatie door vossen en toen de vossen op het toneel verschenen in de Hekslootpolder kelderden de aantallen vogels dan ook drastisch. Rond de polder zijn enkele plekken aanwezig, zoals het Munitiebos, de Noorderbegraafplaats en de dijken en ‘bunkers’ van de stelling, die heel geschikt zijn voor de vestiging van vossen.

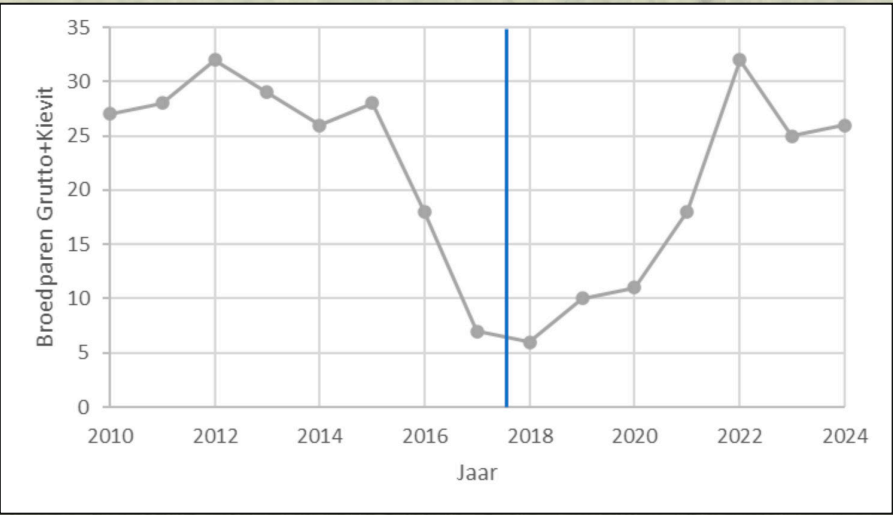
Rasters tegen vossen

Op initiatief van Landschap Noord-Holland is in 2016 voor de Gemeente Haarlem een plan gemaakt om de weidevogels te behouden voor het gebied. Een hoofdonderdeel van het plan was om door inzet van schrikdraad vossen te weren uit de belangrijkste gebieden voor weidevogels. In 2017 is begonnen met 3 gebiedjes van samen 9,5 ha. Momenteel beslaan de vossenrasters een gebied van 43 ha met een omtrek van 3,5 km. In de loop van de jaren is het nodige leergeld betaald en zijn vele optimalisaties doorgevoerd. Parallel aan de inzet van de rasters is het beheer van vossen door de Wildbeheereenheid geïntensiveerd en worden in het voorjaar systematisch waarnemingen van vossen gedaan.

Positief effect

De weidevogels reageerden meteen op de aanleg van vossenrasters (figuur 1). Met name de aantallen kieviten zijn drastisch toegenomen, maar ook de grutto en tureluur broeden weer succesvol in het gebied. Het broedsucces van de grutto is voor verbetering vatbaar, maar er worden toch ieder jaar vliegvlugge jongen geproduceerd

in het gebied. Ook de Klutenplas bij de vogelkijkhut wordt afgeschermd met een elektrisch raster. Hier heeft zich nu een grote kolonie kokmeeuwen gevestigd met daar omheen kluten en visdieven die nu veilig hun jongen kunnen grootbrengen. Het is weer een genot om op een mooie voorjaarsdag het Assendelvervoetpad door de polder af te lopen en de ‘poldermuziek’ tot je te nemen. Het zal misschien nooit meer worden wat het vroeger was, maar laten we proberen dit mooie pareltje te behouden.

Figuur 1. Het verloop van het aantallen broedparen van kievit en grutto over de periode 2010-2024. De blauwe streep geeft het moment aan waarop de vossenrasters voor het eerst zijn toegepast.

14 juni 2022; grutto-gezin met twee vliegvlugge jongen langs de Heksloot

Veertig jaar vogels tellen in de Hekslootpolder 1985-2025

Auteur: Tom van den Boomen

Vanaf de oprichting in 1985 hebben wij broedvogeltellingen gehouden. In eerste instantie om de natuurlijke waarden van het gebied vast te stellen en voor een groter publiek inzichtelijk te maken. Daarnaast om de politiek te overtuigen van het belang van deze polder voor de vogelwereld en in het verlengde daarvan voor de recreant en de natuurliefhebber.

Weidevogels in een vrije val...

Wat een rijkdom, hier vlak aan de stadsrand. Het is april 1995, ik sta op een kavel grasland van boer Dijkzeul in de Hekslootpolder en vind het vierde Grut-tonest op dit weiland. Een ongekend hoog aantal!! Vier groengevlekte eitjes, prachtig met de punten naar elkaar toe en het lange gras er overheen getrokken door de Grutto-ouders om het nest aan het zicht te onttrekken. Een groot geluksmoment voor mij als nestbeschermmer. Dat was dertig jaar geleden.

In 40 jaar tijd is er veel veranderd. Weidevogels bereikten hun hoogste aantallen in Nederland in de jaren ‘50 en ‘60 van de vorige eeuw. Slobeend en Zomertaling evenals Veldleeuwerik en Graspieper worden tot de weidevogels gerekend omdat deze soorten vrijwel uitsluitend in onze graslanden broeden. Door ontwatering, ruilverkaveling en intensivering van het graslandgebruik begonnen de aantallen achteruit te gaan. Dit verval zette door in de decennia daarna door een grotere kunstmestgift en drijfmestinjectie, een daarmee samenhangende snelle grasgroei en door steeds vroegere maaibeurten. Daarnaast nam de predatie toe door een toenemend aantal roofvogels en grondpredatoren. Door de komst van het monotone en dominante raaigras verdwenen de kruiden en bloemen en

daarmee de insecten uit ons grasland wat voor grote kuikensterfte zorgde. Kortom, de bloemrijke hooilanden van weleer maakten plaats voor het hedendaags ‘grasfalt’ waar weidevogels geen kans meer zien hun reproductie op peil te houden.

De vos...

In de Hekslootpolder wisten we de weidevogelstand door nestbescherming hoog te houden tot het jaar 2000: in dat jaar deed de vos zijn intrede en werden van het ene op het andere jaar de legsels opgegeten. De vos liep ‘s nachts simpelweg het voet-en reukspoor van de vrijwilligers na en vond als beloning het beschermde legsel. De afname van de legsels was dramatisch.

De rasters...

Om het tij te keren en de weidevogels weer een kans te geven zijn we in 2018 gestart met voswerende rasters rond percelen waar nog weidevogels broedden. Deze inspanningen hebben resultaat opgeleverd. De afgelopen jaren nemen de aantallen weer voorzichtig toe.

Water- en rietvogels in de lift...

De eenden (een enkele soort daargelaten) en ganzen laten een sterke groei zien, zowel in soorten als in aantallen. ganzen kwamen in 1985 niet voor in de Hekslootpolder. Nu broeden er twee exoten, de Nijlgans en de Canadese Gans en twee inlandse soorten. De Grauwe Gans is na het droogvallen van de Flevopolders enorm toegenomen en is uitgewaaierd over het hele land. Ook in de Hekslootpolder zijn de aantallen geëxplodeerd en in 2024 waren er 48 territoria van deze soort. Ook in de winter is deze gans aanwezig met soms wel 1.500 exemplaren en krijgt dan gezelschap van overwinterende Kol- en Rietganzen. De aantallen fluctueren nogal, want sinds 2008 wordt er weer gejaagd op ganzen, omdat het gebied binnen de 10 kilometer-zone van Schiphol ligt, waarbin-nen gejaagd mag worden om de kans op vliegtuigbotsingen te verkleinen. En een enkele Brandgans broedt sinds kort bij ons in de polder.

Naast de watervogels nemen ook de rietvogels sterk toe. Dit komt vooral doordat de rietkragen een stuk breder zijn geworden en er enkele grotere rietvelden zijn ontstaan zoals achter de Klutenplas. Naast de 4 al in 1985 aanwezige soorten zijn er vanaf 2000 soorten bij gekomen zoals Blauwborst, Snor, Waterral en Cetti’s Zanger. Deze laatste is bijna niet te missen, want zijn zang is ‘oorverdovend’. Jaarlijks legt de Koekoek haar eieren in het legsel van kleine rietvogels en incidenteel broeden zelfs zeldzame Rode Lijst-soorten als Bruine Kiekendief en Roerdomp in de Hekslootpolder.

Ook kleine zangers floreren...

Kleine zangers, als Kool- en Pimpelmees, Vink, Roodborst, Fitis en Tjif-tjaf, Merel, Zanglijster, Heggemus en Winterkoning bewonen de randen van de Hekslootpolder, zoals de begraafplaats, het volkstuincomplex, Fort Spaarndam-Zuid en de tuinen langs de woonboten. Naast deze ‘gewone’ zangvogels komen de laatste jaren hier ook wat minder voorspelbare soorten als Nachtegaal, Grasmus, Zwartkop, Groenling, Kneu en Putter tot broeden.

De buitencategorie...

Een aantal zeer verschillende soorten zijn niet bij bovenstaande groepen onder te brengen, maar voelen zich prima thuis op de rand van de stad en het platteland. Zwarte Kraai, Ekster, Houtduif en Turkse Tortel broeden in kleine aantallen in de Hekslootpolder. De Boerenzwaluw broedt in de schuren van boer Vink en de Huiszwaluwen broeden in een grote kolonie aan de huizen in de bocht van de Vondelweg en in een kleine kolonie op de begraafplaats. Verder broeden er Fazanten terwijl de Patrijs verdween. De IJsvogel broedt vrijwel elk jaar bij het fort Spaarndam-Zuid waar zij haar nestgang heeft gemaakt in de kluit van omgewaaide populieren langs het water.

Blauwe Reigers broeden in de naaldbo-men van het crematorium langs de Oude

Vergierdeweg en incidenteel broedt de Torenvalk – door Vogelbescherming uitgeroepen tot vogel van het jaar – in de nestkasten van de Volkstuinvereniging en de begraafplaats. De Kerkuil daarentegen broedt vrijwel elk jaar in een nestkast bij de oude boerderij Noord-Akendam. Twee soorten kwikstaarten komen bij ons tot broeden: de Gele incidenteel, de Witte elk jaar.

Gunstige natuurontwikkeling

In 1999 werd de Klutenplas met de twee eilandjes gegraven en dat heeft een aantal nieuwe vogelsoorten opgeleverd. De Kluut, een prachtige steltloper met opwaarts gebogen snavel, broedt er sinds de aanleg in een kleine kolonie. Hoogste aantal broedparen: 13 in 2022. Twee andere kolonies zijn daar ook ontstaan. Een kolonie Visdieven, hoogste aantal nesten: 7 in 2006, en een kolonie Kokmeeuwen, hoogste aantal nesten in 2023: 55. Door het succes van de Kokmeeuwkolonie komen de Kluten en Visdieven wat in het gedrang. Naast deze soorten broedt er

soms een Scholekster en Kleine Plevier op de grindeilandjes.

40 jaar polderen en ploeteren

Resumerend kunnen we stellen dat de Hekslootpolder door de jaren heen een prachtig veenweidegebied is gebleven met van oudsher ontelbare slootjes en mooie vergezichten. Wandelaars kunnen een ommetje maken over het enige pad door het gebied, het Assendelvervoetpad, een historisch pad dat dateert van voor de aanleg van het Noordzeekanaal. De weidevogels hebben het moeilijk, maar zijn hopelijk op de weg terug. Door natuurontwikkeling en de inzet van vele vrijwilligers is de biodiversiteit toegenomen. Vele nieuwe soorten hebben zich gevestigd en mede daardoor zit de Hekslootpolder in de harten van veel inwoners van Haarlem-Noord en omstreken.

Tabel 1 : Territoria van weidevogels in de Hekslootpolder. Tellingen volgens de BMP-methode van SOVON									
Weidevogels	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2024
Kievit	111	97	106	67	21	20	20	10	22
Grutto	36	40	74	47	8	7	8	3	4
Scholekster	32	19	21	9	10	8	7	3	3
Tureluur	32	24	27	22	10	9	7	2	7
Watersnip	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Zomertaling	2	0	0	1	1	0	0	0	0
Slobeend	11	10	4	3	3	2	4	2	1
Veldleeuwerik	3	3	0	0	0	0	0	0	0
Graspieper	7	4	1	0	1	1	1	3	4
Tabel 2 : Territoria van rietvogels in de Hekslootpolder. Tellingen volgens de BMP-methode van SOVON									
Rietvogels	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2024
Rietzanger	1	2	0	2	2	2	3	19	34
Kleine Karekiet	3	12	19	18	13	11	5	10	10
Bosrietzanger	1	1	0	1	2	2	3	1	5
Rietgors	3	5	7	13	11	11	15	13	9
Blauwborst	0	0	0	1	2	2	2	5	1
Snor	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Cetti’s Zanger	0	0	0	0	0	0	0	1	5
Waterral	0	0	0	0	1	1	1	1	2

Een fantastisch uitzicht

Auteur: Ton van Eeken

Een kleine drie jaar geleden verhuisden wij van een huis aan de prachtige Jan Gijzenkade naar de Muiderslotweg met het uitzicht op de Hekslootpolder. Vanzelfsprekend was ik bekend met dit gebied; het was immers om de hoek van waar ik gewoond had.

Prachtig in elk jaargetijde

Het uitzicht op de Hekslootpolder is gedurende alle jaargetijden prachtig. In de herfst de verkleuring van de bomen, het vallen van de bladeren en - daarmee gepaard - het uitzicht dat met vele meters wordt verruimd. De dreigende wolkenluchten die op sommige momenten pik- en pikzwart zijn en het rollen van de

verschillende luchtlagen met soms daaruit donder en bliksem. De blik, die je kunt werpen op de vliegtuigen die op weg zijn naar of net zijn opgestegen van Schiphol, blijft geweldig om te zien, al zullen er mensen zijn die daar anders over denken. De Hekslootpolder kenmerkt zich in de winter door een snerpende wind met soms bevroren slootjes, maar ook een fantastische blik over de weilanden waar een deken overhangt in een heerlijke en mooie winterzon.

Voorjaar en zomer

Het voorjaar brengt weer kleur aan de bomen en het vergezicht wordt weer enigszins beperkt door bladeren en ander groen. Doorschakelend naar de zomer kun je alles in volle bloei en omvang ervaren hetgeen, zeker als de zon schijnt, geen straf is.

Ochtendwandeling

Bijna elke ochtend wandel ik met mijn dochter(s) over het Hekslootpad richting

Spaarndamseweg en dan zie je van alles. Wanneer ik zeg “van alles”, dan bedoel ik ook van alles en ook dingen die je daar eigenlijk helemaal niet wilt zien. De Hekslootpolder is een poule van pacht en praal. De grote verscheidenheid aan vogels, ganzen, eenden, hoentjes, zwanen, reigers en fazanten die er soms neerstrijken is mooi om te zien. De aanwezigheid van koeien en schapen maakt het plaatje compleet. Grappig is het om te zien dat de koeien bij erg warm weer gaan pootje baden in de slootjes. Het gekwetter van eenden alsof ze vergadering hebben, het gefluit van de vogels en geloei van de koeien met soms de geur van koeienmest maakt het een waar genoegen en laat ons soms ook beseffen dat het leven ook z’n mooie dingen heeft.

Ongeziene en bijzondere dieren

Vanzelf zijn er ook dingen die je niet zo een, twee, drie ziet. De vissen in het water en de vele mollen in de grond. Uiteraard

zijn er ook ratten te vinden in de polder en mogelijk nog andere dieren waar ik het bestaan niet van weet. Soms zie je ineens een activiteit van mensen met telelenzen, fotocamera’s of verrekijkers en dan weet je dat er wat bijzonders is te zien in de polder. Meestal gaat dit om vogels die je hier bijna nooit ziet.

Het werk van de boeren

Wat je ook ziet, zijn de vele werkzaamheden die de boeren moeten verrichten gedurende een groot deel van het jaar. Het bemesten van het weiland, het maaien van gras en niet te vergeten het melken van de koeien. Het is fascinerend om te zien hoe de koeien zich gedragen als de boer zich met de melkmachine meldt bij het hek. Geduldig staan de meisjes te wachten tot het hun beurt is om gemolken te worden. Het brengen en ophalen van de koeien is ook al een bezienswaardigheid wat ook behoorlijk wat tijd in beslag neemt. De boeren maken heel veel uren en dat stopt niet om

vijf uur in de middag, maar gaat tot ’s avonds laat door. Dag in dag uit en zeven dagen in de week zijn ze in de weer.

De lelijke kanten

De Hekslootpolder heeft soms ook haar lelijke kant, hetgeen bestaat uit zaken die er niet thuishoren en die je niet wilt, maar er toch zijn: vernieling van vuilnisbakken en banken waar je op kunt zitten, veel uitwerpselen van honden op het pad. Veel hondenbezitters lopen over het pad en daar is niets mis mee, want ook dat kleurt de polder. Het is een losloopegebied voor de honden en daar mag je wat van vinden, maar het is er. Het zou wel prettig zijn als de eigenaren de behoeftes van de honden die op het loop-/fietspad terechtkomen zouden opruimen. Hetzelfde geldt uiteraard ook voor de trottoirs in de woonwijken waar dat ook niet altijd gebeurt. Het dumpen van fietsen of (huur)scooters vindt ook plaats in de omliggende sloten, met als gevolg dat er ook een reddingsactie heeft plaatsgevonden na melding van

een bezorgde passant. Politie, ambulance, brandweer en traumahelikopter waren uitgerukt en moesten in het stiktedonker een onderzoek instellen of er mogelijk slachtoffers waren: een kostbare en risicovolle onderneming voor alle hulpdiensten die we niet zouden moeten willen. Naast afsteken van vuurwerk en dumpen van andere klein spul is de overlast gelukkig beperkt.

Koesteren

De hele polder, inclusief de aanwezige volkstuinen en de waterpoel voor het kano-poloën, maakt de Hekslootpolder tot een mooi natuurgebied dat we zeker moeten koesteren en waar we zuinig op moeten zijn. Het uitzicht op Spaarndam, de niet meer draaiende windmolens en de woonboten: het is geen straf om naar te kijken. De boerderij, het Vogelhospitaal, Sterrenheuvel en de Slaperdijk maken het tot een prachtig gebied. Laten we hopen dat dit nog jaren in al haar omvang mag blijven bestaan.

Foto: Lida Zaremba-van den Heuvel

Boerenleven in de Hekslootpolder

Auteur: Kerstin de Haan

In de Hekslootpolder zijn meerdere boeren actief, Ab Kneppers is er één van. Met hem praat ik uitgebreid over zijn bedrijf en over het boerenleven in de polder.

Het boerenbedrijf, dat Ab (57) samen met zijn vrouw Karin runt, is gevestigd aan de Hofgeesterweg in Velsbroek. Waar er voorheen nog veertien boeren actief waren in dit gebied, zijn zij nu als enigen overgebleven. Hun tweelingzonen Bart en Tom (21) helpen af en toe mee met diverse klusjes en het trekkerwerk.

Minder boeren

Vanaf eind jaren '80 werd Velsbroek volgebouwd met duizenden huizen, waardoor er steeds minder boerenland beschikbaar was. In die tijd was de boerderij nog in handen van zijn ouders. Tien jaar later stond Ab voor de keuze om het bedrijf wel of niet over te nemen. Uiteindelijk besloot hij dit toch te doen, omdat er, na het stoppen van een aantal boeren in Spaarndam, meerdere stukken grond gepacht konden worden in het Recreatiegebied Spaarnwoude, waaronder ook in de Hekslootpolder. Al deze gronden, van ongeveer 10 tot 12 hectare per perceel, zorgden samen voor genoeg weiland om het bedrijf weer te kunnen laten groeien.

Verspreide werkplekken

Wel voldoende grond, maar het was een beperking dat de boerderij en de weilanden zo verspreid lagen; het zou natuurlijk veel makkelijker zijn geweest als alles dicht bij huis zou zijn. Mede daarom is er na de overname gestopt met het houden van melkkoeien, omdat het logis-

tiek niet goed meer te organiseren was. In plaats daarvan kwamen er zoogkoeien: koeien met kalfjes in de wei. De stieren en de koeien die niet meer kalven, worden op de boerderij geslacht. Ab geeft aan dat hij redelijk extensief boert, met gemiddeld 1,5 koe per hectare over het hele bedrijf gezien. Maar er is wel druk dat er in de toekomst nog minder koeien per hectare gehouden mogen worden.

Naast de koeien kwam er ook nog een paardenpension met 25 paarden. In de winter bieden de boxen onderdak aan de paarden, die zomers naar het weiland in Velsbroek gaan, waar ze dag en nacht buiten kunnen staan.

Koeien in de polder

In het voorjaar gaan alle koeien met hun kalfjes naar buiten. Zo'n vijftien koeien gaan naar de Hekslootpolder, en dan naar het deel van de oude Spaarndammerpolder. Ze kunnen daar de hele zomer blijven grazen. Aan de kant bij de Vondelweg loopt de hele zomer het jongvee, en bij Villa Westend loopt ook nog een koppel koeien met kalfjes. Op het land links van de Klutenplas tot aan het huisje bij de Slaperdijkweg komen de koeien en kalfjes wat later. Er mag daar pas na half juni gemaaid worden en daarna duurt het nog enkele weken voordat het gras voldoende is gegroeid.

Dertig jaar boeren

In bijna dertig jaar tijd is er veel veranderd. Toen Ab begon met het bedrijf had hij ongeveer 40 hectare land, tegenover nu zo'n 80 hectare, en hij doet nog steeds bijna alles alleen. Dus de landbouwmachines moesten daarop aangepast worden. Wat het als boer soms lastig maakt in

deze tijd, is dat veel mensen nu een kritische mening hebben over hoe boeren hun werk doen, wat vroeger echt anders was. Hij spreekt soms ook mensen met loslopende honden aan dat de honden aangelijnd moeten zijn, maar dan moet hij oppassen dat hij geen grote mond terugkrijgt omdat sommigen vinden dat ze dat zelf mogen bepalen. Aan de andere kant zijn sommige wandelaars die langslopen terwijl hij aan het werk is ook geïnteresseerd in wat hij aan het doen is. Ze vragen bijvoorbeeld waarom hij rasters aan het plaatsen is, en dan legt hij uit dat het voor de bescherming van de weidevogels in het gebied is.

Rasters om vogels te beschermen

Met vier boeren in de Hekslootpolder plaatsen ze deze rasters om de gebieden te beschermen tegen predatie van met name vossen. Dit gebeurt in overleg met weidevogelcoördinator Andries Kamstra. Ook het minder bemesten en later maaien op bepaalde percelen wordt besproken. Verder moet in de Klutenplas het molentje soms aangezet worden, of weer uit, en de sloten moeten worden schoongemaakt. Volgens Ab is het een mooie samenwerking tussen verschillende partijen om zo met elkaar iets bij te kunnen dragen.

Na afloop van het interview nemen we een kijkje in de grote koeienstal. Het is een indrukwekkend gezicht: zo'n 100 prachtige koeien, waarvan er 35 binnenkort hun kalfje zullen krijgen. Vanaf ongeveer half mei kunnen we ze bewonderen in de Hekslootpolder.

Foto: Kerstin de Haan

Oproep: assistentie vissen-inventarisatie op 27 september 2025

In 2022 heeft Marco van Wieringen de macrofauna in de Klutenplas inzichtelijk gemaakt: het rijke leven onder water, buiten ons zichtveld. Daarna kwam bij ons de vraag weer bovendien hoe het met de visstand in de Hekslootpolder zou zijn. In 2008 en in 2014 is de visstand al eens uitgezocht, dus het werd weer eens de hoogste tijd. Gelukkig kregen we een luisterend oor bij de Werkgroep Vissen Amfibieën Reptielen Noord-Holland van RAVON.

Paaigebied

De Hekslootpolder is met zijn vele ondiepe sloten en slootjes een belangrijk paaigebied voor vissen. Het is de leverancier van duizenden jonge vissen voor een veel groter gebied, beginnend bij het Spaarne en zich uitstrekkend tot achter de Mooie Nel en de Liede. Vooral snoek, blankvoorn, brasem en karper gebruiken de polder als kraamkamer (zie onze website www.hekslootpolder.nl, zoektermen: Flora Fauna en Vissen).

In 2008 zijn hier jonge kroeskarpers gevangen en in 2014 zijn een kleine modderkruiper en riviergrondel gemeld. En er zijn ook nieuwkomers zoals Kaukasische dwerggronde die al een keer gevangen is. Komen deze soorten nu ook nog voor in de polder?

Inzicht in de visstand

Onze vereniging heeft de Werkgroep Noord-Holland van RAVON benaderd om meer inzicht te geven over de huidige stand van de vissen. Op 27 september 2025 gaan we gewapend met schepnet een inventarisatie houden. Je bent van harte welkom. Neem een schepnet, laarzen en waadpak mee. Extra schepnetten en misschien waadpakken zijn aanwezig. Wil je meedoen? Aanmelden kan via secretariaat@Hekslootpolder.nl.

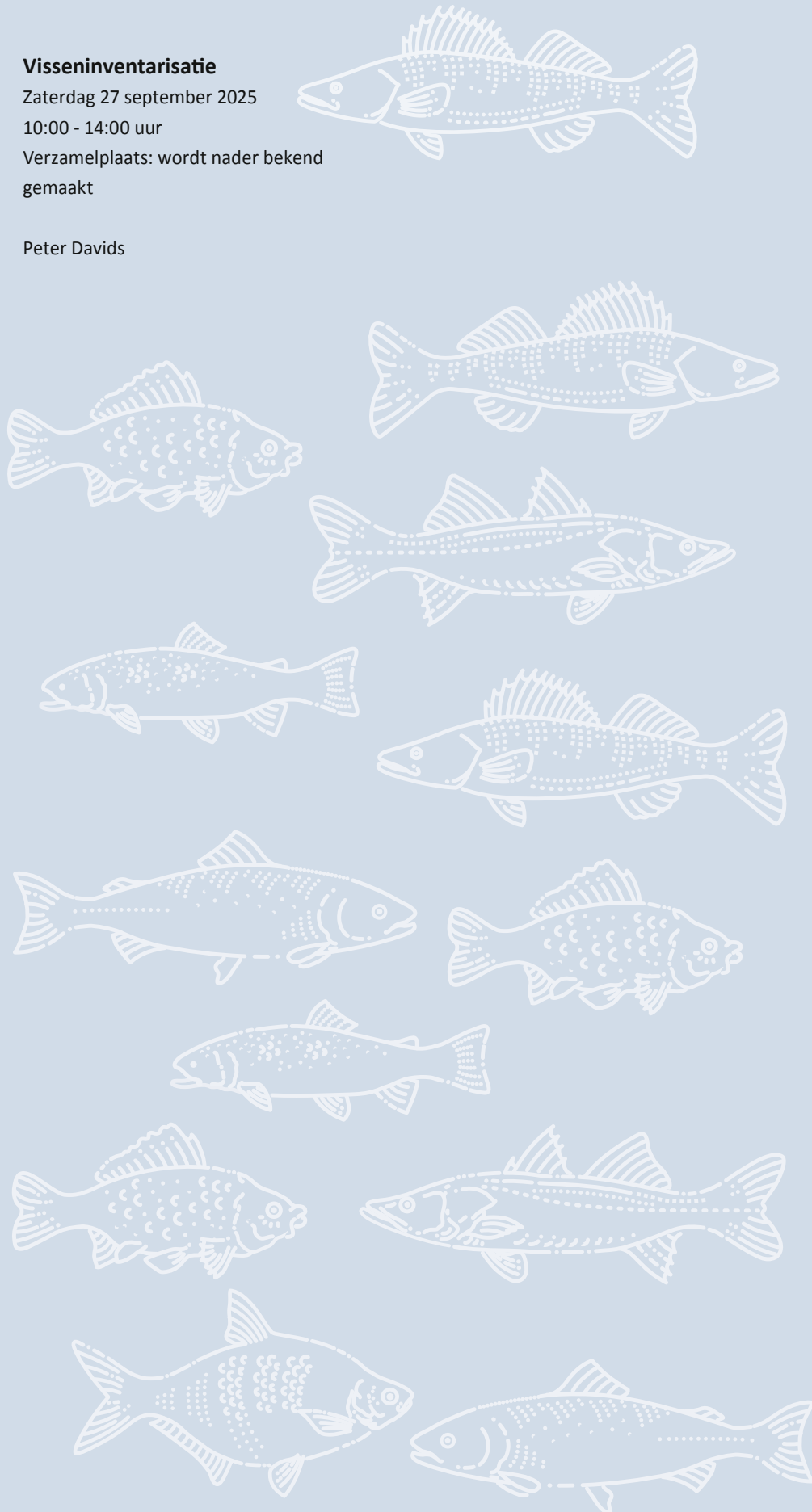
Visseninventarisatie

Zaterdag 27 september 2025

10:00 - 14:00 uur

Verzamelpaats: wordt nader bekend gemaakt

Peter Davids

Heksloot ode

Indrukwekkend groot lijkt het niet,
't is eerder van bescheiden omvang
als men de Heksloot zo beziet;
ingeklemd niet breed, welbeschouwd niet lang.
Geen dramatisch filmdecor,
als schootsveld vrij aan Haarlem's rand.
Lang, breed, ook hoog stelt het niets voor;
veenweide, het vlakke, natte platteland.

Ook leefde men, woonde men, ploegde men
hier al in brons- en ijzertijd.
Steeg het water, stoof het zand en
raakte men de grond weer kwijt.
Ondergronds ligt het spoor
van dat toenmalig harde leven;
wat scherven, vuursteen, aardewerk, voor
ons eeuwen bewaard gebleven.

Stormvloed op Zuiderzee en IJ
zijn al lange tijd voorbij
in 't moeizaam alsook glorieus verhaal
van dijken, molens en stoomgemaal.
Water werd van vloek een zegening
ten dienste van verdediging;
Zie hoe menig fort uit het gras verrijst
nu prijkt op de Wereld Erfgoed Lijst.

Bijna onzichtbaar was de jaren strijd
tegen expansie en gemaakt beleid.
Koppig steekhoudend aangekaart
bleek de Heksloot steeds het behouden waard.
Met vogelaars- en vrijwilligerswerk
blijft betrokkenheid bij de Heksloot steeds sterk.
De randstedeling geniet en genoot
van rust en ruimte in de Heksloot.

Op het platte vlak, niet boven het maaiveld uit:
Orchis, Kalmoes, nagelkruid,
Boter-, Akkerhoorn- en Pinksterbloem;
flora en fauna wordt geroemd.
Een drassig stuk polder brengt al veertig jaar
veel mensen dicht bij elkaar.
Mijn wiskundeleraar was het al die sprak:
"Er is zoveel diepte in een eenvoudig plat vlak."

Foto: Leendert Noordzij

Fred Hopman (1956) was nauw betrokken bij de totstandkoming van de twee boeken over de Hekslootpolder. Draagt zijn steentje verder bij voor het behoud middels inventarises, het leiden van excursies, lezingen, gedichten en tekeningen. Is auteur van de bundel "Vrij Schootsveld" gedichten over de Hekslootpolder.

Zeldzaamheden in de polder 2005-2025

Auteur: Peter Davids

Vanaf 1985, toen onze vereniging werd opgericht, worden er broedvogeltellingen gehouden in de Hekslootpolder. Later worden er ook jaarrondtellingen gehouden waarbij vrijwilligers alle vogels tellen die ze op hun ronde door de polder tegenkomen. Maar er worden buiten deze tellingen om ook zeldzame vogels gezien. Die worden doorgegeven aan Waarneming.nl of aan de rubriek van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland in het blad de Fitis of komen terecht in de dagboeken van vogelaars.

Bijzondere vogels

In het boek “De Hekslootpolder – 20 jaar actievoeren, inventariseren en natuur-ontwikkelen” beschrijft Evert van Huijssteeden de bijzondere vogels die werden gezien tussen 1985 en 2005. In dit overzicht blikken we terug op de

afgelopen 20 jaar. Naast de circa 100 algemene vogelsoorten die elk jaar de Hekslootpolder aandoen, worden we regelmatig aangenaam verrast door echte zeldzaamheden zoals de Griel van 3 jaar geleden die 134 waarnemingen op de site Waarneming.nl opleverde. Of de 9 Koereigers die op diezelfde dag samen met een Kleine Zilverreiger over deze Griel heenvlogen en daarmee de grootste groep van deze soort in de hele regio betekende. Of de zeldzame waarnemingen van de Roerdomp, rustig bewegend door het riet, meestal in de wintermaanden.

Waarnemingen 2005-2025

Hieronder volgt een opsomming in chronologische volgorde van de bijzondere waarnemingen.

In 2005 zit er enkele maanden een Sneeuwganzen in de Hekslootpolder. Deze soort van het hoge noorden van Noord-Amerika en het verre oosten van Siberië was behoorlijk afgedwaald. Een Notenkraker uit Scandinavië wordt gespot in de bomen in de bocht van de Vondelweg en in oktober van dat jaar vliegt er een

Velduil in de Oude Spaarndammer Polder. Nog later in dat jaar zitten er 2 Gestreepte Strandlopers, dwaalgasten uit Amerika, bij de Klutenplas.

2006-2010

In januari 2006 zit er een Geelgors op het Assendelvervoetpad en in april zitten er 2 Zwarte Zee-eenden in de polder. In april 2007 scharrelt een Indische Gans tussen de Grauwe Ganzen evenals 6 jaar later in 2013. In oktober 2007 verblijven 3 Morinelplevieren in de polder voordat ze doortrekken naar het zuiden. In augustus 2008 vliegen 2 Grote Stern bij de Klutenplas en een Klapekster zit, goed zichtbaar, op een paaltje langs de Liniedijk. Kraanvogels vliegen ook soms over. Tussen 2006 en 2018 vier keer met respectievelijk 3, 4, 7 en zelfs 15 exemplaren.

2011-2012

In 2011 foerageren een Poelruiter en 3 Steltkluten rond in de Klutenplas en scharrelen 2 Blijfsters bij de vogelkijkhut. In mei 2011 roept een Kwartel nabij de Slaperdijk en in september hebben we

enkele uren een Zwarte Ooievaar op bezoek.

In februari 2012 zien 5 waarnemers een Roodhalsganzen, een bijzondere, want eerste waarneming van deze soort voor onze regio. In datzelfde jaar zien we 8 Baardmannetjes in het riet en in mei 2 Kleine Zilverreigers. Op 26 juli 2012 zit er een Temmincks Strandloper bij het plasje. Tussen 7 en 9 juni foerageren 6 Indische Ganzen in de polder.

2016-2020

Tijdens de voorjaarsexcursie in april 2016 spotten we een Roodpootvalk en een paar maanden daarvoor vloog een Kleine Burgemeester boven de polder. In januari 2018 vliegt een Rode Wouw richting Zuid en in september zit er een Rosse Franjepoot in de Klutenplas. In mei zit er weer een Poelruiter. De sierlijk uitgedoste Mandarijneend zwemt in september 2019 en in januari 2020 rond in de Oude Spaarndammer Polder en in april 2019 is er een Rode Lepelaar waargenomen, een exoot, vrijwel ze-

ker een ontsnapt exemplaar, normaal voorkomend in Amerika.

2021-2025

In februari 2021 vliegt een Houtsnip boven een weiland naast de Klutenplas en in 2022 en 2024 worden er in de winter Raven waargenomen. De Raaf neemt toe in de regio, waarschijnlijk door afschot van damherten in de duinen waar ze afkomen op de kadavers. In maart 2022 vliegt een juveniele Zeearend over de Hekslootpolder vanuit het zuiden. Hij cirkelt boven het Munitiebos bij Fort-Noord en vliegt vervolgens naar het westen waaruit 2 Ooievaars naderen. Vervolgens stijgen die boven de arend waar ze zeker 10 minuten op thermiek blijven zweven alvorens ze weer verder vliegen. In december zien we een fraaie Appelvink. In 2023 stappen 2 Purperreigers rond in de Hekslootpolder. Deze fraaie reiger zien we wel vaker, maar zeker niet elk jaar. Op 5 april 2023 vliegt er

een Visarend laag over de Hekslootpolder.

In januari 2024 vliegt er een Bokje op uit een weiland naast de volkstuinten en in februari zwemmen er twee Nonnetjes in de Oude Spaarndammer Polder vlakbij Spaarndam.

We sluiten dit artikel af met de Alpengierzwaluw die boven de Hekslootpolder foerageerde. Met een spanwijdte van 50-58 cm en een opvallend witte buik is deze gierzwaluw goed herkenbaar.

Foto's: Tanja van der Hoorn en Tom van den Boomen

Rosse Franjepoot

Roodbosttapuit

Steltkluut

Jaarrondvogel-tellingen in de Hekslootpolder

Auteur: Marjolein Verdam

Sinds 1986 worden de vogels in de Hekslootpolder jaarrond geteld. Om de week gaan een of twee mensen op pad om alle vogels in het gebied te tellen. Een klus waar je 4 uur mee bezig kunt zijn. Tussen 2015 en 2018 maakte ik deel uit van de groep tellers. Toen secretaris Peter Davids mij vroeg om hierover een stukje te schrijven voor dit jubileumnummer besloot ik om nog een keer mee te gaan met een telling om mijn geheugen wat op te frissen.

Vogeltelling februari

Op 16 februari gaan Peter en ik op pad. Het is een zonnige dag, maar er waait een stevige oostenwind en het is venijnig koud. We beginnen langs de Nieuwe Rijksweg in Spaarndam. Hier zitten veel kolganzen, we tellen er die dag meer dan 800. Kleine groepjes vliegen af en aan en hun geroep is goed te horen. Ze zitten dicht bij de weg, waarschijnlijk omdat er vanwege de afsluiting van de Spaarndamseweg amper verkeer langskomt. In de buurt roept een Cetti's zanger, een nieuwkomer die de afgelopen jaren zijn broedgebied heeft uitgebreid naar het noorden. In de periode dat ik nog telde, zaten deze vogels nog niet in onze regio. In de verte zie ik een vos lopen. Er zitten ook veel hazen in de polder en er wordt al gerammeld.

Ruim 400 meerkoeten

Een sperwer jaagt laag over het gras en een spreeuw vliegt verschrikt weg. Later komt er een torenvalk voorbij. We speu-

ren alle paaltjes af voor de buizerd, maar vinden hem niet. Langs het Assendelvervoetpad foerageert een groep meerkoeten. Want hoewel ze elkaar het grootste deel van het jaar niet uit kunnen staan, verzamelen ze zich in de winter in grote groepen. De zwarte bolletjes lopen door elkaar heen te grazen in het gras. Ik raak drie keer de tel kwijt, maar Peter komt tot 410 exemplaren.

Koffietijd

We komen tijdens onze telling veel mensen tegen die in het gebied een wandelingetje maken of de hond uitlaten. Peter deelt hier en daar exemplaren van het Hekslootnieuws uit om nieuwe leden te werven. Ongeveer halverwege de telling drinken we koffie bij Villa Westend om een beetje op te warmen. Vroeger hadden we een thermoskan bij ons en dronken koffie op het bankje van de oude vogelkijkhut die inmiddels is verdwenen. Vooral in het voorjaar, met een baltsende rietzanger of een zingende blauwborst, was dit een mooi plekje voor een pauze.

Veel grauwe ganzen, spreeuwen en kieviten

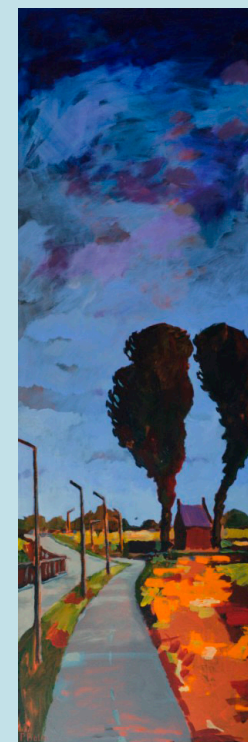
Na de koffie gaan we de kou weer in. Drie meeuwensoorten (kok-, storm- en zilvermeeuw) volgen de boer die bezig is op het land. Grauwe ganzen zitten verspreid over de hele polder (totaal 466 exemplaren).

Foto: Peter Davids

Kunst over de Heksloot

Peter Balm (1943 - 2023), geboren in Spaarndam, maakte tijdens zijn periode als schilder verschillende werken van de Hekslootpolder

en haar omgeving. In deze jubileumuitgave van het Hekslootnieuws worden drie van zijn werken in de Hekslootpolder gepubliceerd.

Foto's: Peter Balm

	Landje van Gruijters	Hekslootpolder
Oppervlakte	9 ha	1.630 ha
Gemeente	Haarlem en Velsen	Haarlem
Aantal boeren actief	1	4
Organisatie	Stichting	Vereniging
Opgericht	2016	1985
Aantal vrijwilligers	Ca. 40	Ca. 35
Veldwerk vrijwilligers	245 uur per jaar	360 uur per jaar

Kleine, maar waardevolle buur: Landje van Gruijters

Auteur: Johan Stuart

Twee kinderen in dezelfde straat. De één is groot en sterk, woont in een groot huis, heeft veel vrienden en laat regelmatig z’n spierballen zien. De ander is een stuk jonger, kleiner en kijkt erg tegen zijn grote buurjongen op. Zo voelt het een beetje als ik vanuit het Landje van Gruijters naar de Hekslootpolder met z’n vereniging kijk. De Hekslootpolder aan de zuidkant van de Slaperdijk en het Landje van Gruijters aan de noordkant, achter de ijsbaan.

Oprichting

Laat ik wat vertellen over ‘jullie buurjongetje’: het Landje van Gruijters. Na wat strubbelingen is een groep vrijwilligers in 2016 begonnen met het beheer van het Landje. Omwonenden en vogelaars richtten toen een beheerstichting op

met de mooie naam St. Duurzaam Natuurbeheer Landje van Gruijters. Dit op verzoek van de eigenaar, Recreatieschap Spaarnwoude. In de beginfase heeft onze ‘grote buurjongen’ erg geholpen door ons financieel te steunen. Dit maakte de start een stuk eenvoudiger. Een van de eerste maatregelen die we troffen, was het aanleggen van een broedeiland, omdat we wisten dat dat in de Heksloot goed gewerkt had. En met succes tot gevolg.

Ondiepe plassen

Laten we eens nader kennis maken met het Landje van Gruijters. Er zijn enkele overeenkomsten, maar meer verschillen met de Hekslootpolder. Het Landje is 9 ha groot en bestaat uit grasland, rietvelden en twee ondiepe plassen die een flink deel van het gebied beslaan. Die plassen zijn het ‘goud’ van het Landje. Ze trekken namelijk veel vogels aan, waaronder Bergeenden, Wintertalingen, Kluten, Kokmeeuwen, Tureluurs, Kleine Plevieren, Kemphanen en nog veel meer soorten. In totaal zijn er 182 verschillende vogelsoor-

ten gezien volgens Waarneming.nl. Ter vergelijking: in de Hekslootpolder zijn 226 soorten geregistreerd.

Lichtbrak water

Door de ligging dicht tegen het IJ is het water in het Landje van Gruijters lichtbrak. Dat zout zit in het water, maar waarschijnlijk ook nog in de bodem. Het is immers voormalig buitendijks land; het lag buiten de Velserdijk en Het IJ (een binnenzee) overstroomde er regelmatig. Ook het huidige Noordzeekanaal met zijkanalen is brak omdat via de sluizen van IJmuiden steeds zeewater binnenkomt. Er zijn dan ook verschillende plantensoorten die floreren door het zout: Moeraszoutgras bijvoorbeeld, en het soms beeldbepalende Goudknopje. In het najaar kan dit plantje uit Zuid-Afrika de oevers geel kleuren.

Voorjaar de belangrijkste periode

Eind februari komen veel vogelaars kijken of de eerste Grutto’s er al zijn. In de loop van maart lopen de aantallen op, tot wel

zo’n 300 exemplaren. Deze prachtige steltloper, onze nationale vogel, is wel de belangrijkste attractie in het Landje. Ze eten hier hun buikje rond en zoeken ook een partner. Vanuit het Landje verspreiden ze zich naar de omliggende broedgebieden, bijvoorbeeld in de Hekslootpolder. Ook de IJlandse ondersoort vet hier op om daarna door te vliegen naar IJland. Eind maart zijn er vaak de grootste aantallen.

Duizenden minihapjes

Er is onderzocht wat de Grutto’s eten in het Landje van Gruijters en dat blijken de larven van dansmuggen te zijn. Op een dag eten de Grutto’s samen wel 400.000 van die kleine rode beestjes. Na het hoogtepunt met de Grutto’s begint het broedseizoen. Met rond de 50 baltsende Kluten, enkele Tureluurs, een paartje Kleine Plevieren, veel Kokmeeuwen en enkele Visdieven is het een drukte van belang. Ook loont het de moeite op zoek te gaan naar doortrekkers als Witgat, Oeverloper, Zwarte Ruiter en Kemphaan. De aantallen hiervan lopen wat terug,

maar je maakt zeker kans op een waarneming. Altijd leuk zijn de vele rietvogels. Rietzanger, Rietgors, de laatste jaren ook Cetti’s Zanger en natuurlijk de Blauwborst. Ook in de zomer, herfst en winter zijn er vogels te zien, maar het is dan wel rustiger dan in het voorjaar.

Vrijwilligers

Om het gebied geschikt te houden voor de vogels staat een legertje vrijwilligers klaar. Er zijn verschillende werkzaamheden te doen. We streven er naar het woekerende Riet en Pitrus in te dammen en in het broedseizoen de Vos uit het gebied te houden middels schrikdraad. We worden daarin financieel gesteund door de J.C. Ruigrok Stichting. Wat we gemeen hebben met de Hekslootpolder zijn de vogeltellingen door leden van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland die wekelijks worden gehouden. Samen met de broedvogelgegevens leveren die een schat aan gegevens op.

Uitnodiging

Het Landje van Gruijters nodigt de ‘buren van de Heksloot’ van harte uit om eens te komen kijken. Door de rustige ligging en de waardevolle natuur is het zeker een bezoek waard. Vanaf de omliggende wegen en paden is het unieke gebied goed te overzien. Er is langs de Redoute ten noordwesten van Spaarndam een klein parkeerplaatsje en in een uur wandel je rond het gebied. En hoewel de vogels vaak van dichtbij bekeken kunnen worden, is een verrekijker handig. Je kan ook mee met een van de vogelexcursies die we er organiseren. Meer informatie vind je op Landje-vangruijters.nl.

Johan Stuart is penningmeester van de Stichting Duurzaam Natuurbeheer Landje van Gruijters.

Foto: Johan Stuart

Noord Akendam in de jaren '50

Auteur: Gerard Steentjes

Op een zowaar zonnige dag in januari gaan mijn gedachten terug naar vroeger. Er lag voldoende dik ijs op de boerenslootjes, ik kon er op de schaats op uit trekken. Met mijn slippers zo'n 50 meter lopen naar achter de boerderij, op de kant schaatsen onderbinden, wat krabbelend over het smalle slootje langs de krocht, langs de driemat werd de sloot breder, op de knieën een dam overkruipen en dan langs de zesmat naar de Haaksloot (zo noemden wij de Heksloot). En zo ervoer ik dat de wijde wereld voor mij geopend werd. Schaatsen richting Haarlem of richting Haarlemmerliede en dan verder de Ringvaart op. En mijn slippers lagen er bij terugkomst nog altijd.

Kievietseieren

Een paar maanden later schaatste ik niet

langs de weilanden, maar liep ik met m'n opa over de achter de Krocht gelegen stukken weiland. Naast de eerdergenoemde driemat en zesmat ook op de vijfmat en de banscheiding op zoek naar kievietseieren. Wat we ermee deden weet ik niet; wel hoorde ik dat m'n opa ze vroeger verkocht aan een delicatessenwinkel in Haarlem.

Maaien

Weer later in het jaar werd er gemaaid met paarden voor de maaimachine. Het gemaaide gras werd op ruiters te drogen gelegd en daarna als hooi naar de dors gebracht. Met de hand op de kar steken was een zwaar lichamelijk werk. Dorstig werd je er wel van, zeker als de temperatuur hoog was. Er werd 's middags van huis uit koude koffie in een kan meegenomen, die in de sloot werd gehangen om het koel te houden. Er mocht geen te sterke hooibroei ontstaan waardoor de kans op brand vrij groot werd. De brandweer kwam altijd langs om de temperatuur

in het binnenste van de dors te meten. Was er sprake van hooibroei, dan moest het hooi uit de berg (hooiopslag buiten de boerderij) of de dors gehaald worden. Alles met de hand. Een spannende tijd en maar hopen dat het bij hooibroei bleef. In de hooitijd werd er niet in huis gegeten, maar in het stookhok. Mijn oma wilde die boeren met al hun hooizaad in de klompen en daarmee ook in hun wollen sokken niet in huis hebben. Er was geen elektriciteit, dus het was een heel karwei om al dat fijne hooizaad weer van de vloer af te krijgen.

Hout voor de winter

Aan het eind van de zomer werd er hout gezaagd voor de grote houtkachel in de winter. Opgeslagen in het stookhok, vlak bij de voordeur van de bedrijfswoning kon de dagelijkse portie hout makkelijk naar binnen gebracht worden. Het hout kwam uit 'het bos', zo werd de houtsingel rond de boerderij aangeduid. In die houtsingel staan narcissen, ooit opgehaald van het Provinciaal Ziekenhuis in Santpoort, als veevoer. Mijn opa plantte een deel daarvan in dit bos. Daarnaast werd dit bos gebruikt om niet verbrand vuil in te begraven. Want waar moest je er anders mee heen? Het heeft tot in de jaren '90 geduurd voordat er huisvuil werd opgehaald. Er was alleen gas in huis, dat werd gebruikt voor lampen met 'gaskousjes' en om te koken.

Elektriciteit

En zo ging het jaren achter elkaar tot er een op benzinemotor lopende melkmachine in het land kwam en elektriciteit in huis, zodat de koeien elektrisch gemolken konden worden en het water elektrisch opgepompt in de drinkgoot. Een aantal schuurtjes werd bijgebouwd zodat het groeiende aantal kalfjes en pinken ook kon worden gehuisvest. Het begin van de intensivering.

Foto : Gerard Steentjes

Vogelhospitaal in de Hekslootpolder

Auteur: Wiebe Boomsma

Tot 2015 bevond het Vogelhospitaal zich in een hyacintenkas aan de Kweektuinstraat achter de Stadskweektuinen van Haarlem, een locatie gelegen in een rustige woonwijk, aan een klein straatje. Met het toenemende aantal patiënten werd de ruimte te klein. De kas was al oud en toe aan vervanging. Toen de gemeente ook nog verbouwplannen kreeg en onze grond terug wilde hebben, werd het echt tijd om te verhuizen. De zoektocht naar een nieuwe locatie begon, de voorkeur ging uit naar een makkelijk bereikbare locatie met voldoende ruimte voor uitbreiding en het liefst in een wat groenere omgeving.

Doorstart in koeienstal

Het oog was uiteindelijk gevallen op de oude koeienstal van Schoteroord, zoals ons terrein heet. Deze stond al een aantal jaar leeg, en is gelegen aan de rand van een prachtig natuurgebied: de Hekslootpolder. Hier heeft het Vogelhospitaal in maart 2015 zijn intrek genomen.

Om zo'n pareltje naast je deur te hebben is natuurlijk een hele fijne bijkomstigheid. De Hekslootpolder biedt een onderkomen aan vele soorten vogels. Grote aantallen weidevogels, zoals de Grutto en de Kievit, broeden er in het voorjaar. In de winter biedt de polder ruimte aan honderden Ganzen, Meerkoeten, Steltlopers, Eenden en andere overwinteraars. Een ideaal gebied dus om de gerevalideerde vogels weer uit te zetten die wegens ziekte of verwonding bij het Vogelhostaal terecht zijn gekomen.

Als natuurorganisatie zijn wij heel blij met de polder als achtertuin. Om hier ook een stukje steun te kunnen bieden staat de stichting altijd bij ons op de open dag, om weer wat meer informatie te geven over dit mooie gebied.

Ons eigen stukje groen in de Hekslootpolder ontwikkelt ook steeds verder. Zo hebben we al een mooi bosje staan en is er een plasdras gebiedje aangelegd. Door gebruik te maken van inheemse planten en verschillende habitatjes aan te bieden hebben we al een heerlijk gonzende tuin aan weten te leggen. Met egelhuisjes, zwaluwtoren, nestkasten en een insecten-

hotel is er voor ieder wat wils. Veel insecten en vogels weten de tuin te vinden. Maar ook de salamanders en padden zien we veel, en zelfs een jong haasje is wel eens gezien.

Blijvende samenwerking

We hopen dan ook dat de samenwerking tussen onze stichting en Vereniging Behoud De Hekslootpolder goed zal blijven, en we elkaar kunnen steunen waar nodig. Elkaar uitnodigen op open dagen, of een goede vergaderplek ter beschikking kunnen stellen. Of ervaringen uitwisselen voor natuurbehoud in dit mooie gebied.

Wilt u zich ook inzetten voor de natuur? Wij zoeken altijd vrijwilligers voor de vogelverzorging in het broedseizoen dat er weer aankomt, maar ook in onze tuin en educatieteams kunnen we zeker nog hulp gebruiken. Neem contact met ons op via Beheerder@vogelhospitaal.nl.

Foto: Ton Lansdaal

Natuurnieuws

wist u dat ...

... de Tuinvogeltelling het grootste burgeronderzoek van Nederland is? Hoe meer deelnemers, hoe meer inzicht in de landelijke ontwikkeling van vogelpopulaties. Dit jaar vond de 22e editie plaats. Vogelbescherming stelt: de gegevens krijgen steeds meer waarde. We kunnen ons beschermingsbeleid erop afstemmen en zo nodig gerichte actie ondernemen.

... ongeveer 34% van alle volwassen Nederlanders zich het afgelopen jaar vrijwillig heeft ingezet voor natuur en groen? Dit betekent 5 miljoen mensen. De vrijwilligers komen uit alle leeftijdsgroepen en hebben diverse achtergronden. Er zijn ook veel burgerwetenschappers die zich bezighouden met wetenschappelijke projecten, zoals het tellen van vogels, insecten of planten voor landelijke onderzoeken. Vrijwilligerswerk heeft grote impact op de leefbaarheid in buurten en verhoogt het gemeenschapsgevoel. Het maakt Nederland niet alleen groener, maar ook leefbaarder.

... Naturalis en Waternet een lesprogramma hebben ontwikkeld waarin leerlingen de onmisbare rol kunnen ontdekken van de natuur en hoe de duinen en andere natuurgebieden als enorme filters werken waardoor ons drinkwater schoon wordt?

... zeevogels habitat verliezen door windparken op zee? Alken en Zeekoeten vliegen in grote getalen om de offshore windparken heen, zo blijkt uit een studie van Wageningen Marine Research. Een vervolgonderzoek moet uitwijzen of dat een beperkende factor is voor de populatie en of de stand om die reden achteruitgaat.

... er een poster is ontwikkeld 'Aan de slag met biodiversiteit in de bollenteelt' door Living Lab B7? Op de poster zijn 14 maatregelen afgebeeld die in de bollenteelt toegepast worden en bijdragen aan biodiversiteit, zoals het aanbieden van nestgelegenheid, het aantrekken van natuurlijke plaagbestrijders, het verbeteren van water- en bodemkwaliteit in combinatie met spuitvrije zones of geïntegreerde gewasbescherming, het aanleggen van natuurvriendelijke oevers etc. Zie ook de website Livinglabb7.nl.

... klimop een belangrijke voedselbron voor vogels is in de winter? De klimop draagt in de winter dikke zwarte bessen die een welkom maaltje vormen in de koude maanden. Maar klimop biedt ook onderdak aan veel insectensoorten, vogels en zelfs vleermuizen. Onder de bladeren blijven ze droog en verstoppt voor hongerige roofdieren. En in het voorjaar kunnen ze er nesten bouwen.

... tijdens onderzoek in de Amsterdamse Waterleiding-duinen enkele botten van de Bruine Beer zijn gevonden? Door een C14-datering kon worden vastgesteld dat de botten dateren van circa 950 na Christus. Het is daarmee een van de laatste in het wild levende beren van Nederland, want door ontbossing en jacht verdween de beer omstreeks 1000 na Christus uit ons land.

Martha van der Lem